

Transportregisters

Inleiding

In 1543 besloot Karel V dat in alle steden en ambachten de verkoop van huizen en terreinen moest worden vastgelegd in een akte. Koper en verkoper verschenen op het stadhuis en verklaarden dat overeengekomen was dat de ene partij voor bedrag x het huis of grondperceel y van de andere partij gekocht had. Voor de koper werd een gezegelde akte opgemaakt als bewijs van eigendom. Van elke akte werd een afschrift gemaakt dat later met alle andere afschriften in een register werd ingebonden. Zo ontstond een reeks registers waarin men op het stadhuis steeds alle eigendomsoverdrachten kon terugvinden, de transportregisters. Wat zijn transportregisters en wat kan men ermee? Op die vragen gaat deze onderzoekswijzer in.

De transportregisters zijn onderdeel van de oud-rechterlijke archieven en wel van de vrijwillige rechtspraak. Dat wil dus zeggen dat men niet werd gedwongen te verschijnen maar uit vrije wil kwam om een belangrijk feit officieel vast te laten leggen. Overdrachten van eigendom kregen pas rechtsgeldigheid na inschrijving in het transportregister. Hypotheekakten komen ook vrij vaak voor tussen de transportakten.

Twee registers

Bijna altijd wordt bij een lening een huis als onderpand gegeven, waarmee het verband met de andere akten meteen duidelijk is. In het archief van het Gerecht van Dordrecht ([archief 9](#)) treft u twee reeksen transportregisters aan. In de eerste reeks registers van 1543 tot 1592 vindt u tevens diverse verklaringen, machtigingen e.d. tussen de transportakten. In de tweede serie van 1593 tot 1811 treft u louter transporten en hypotheekakten aan. Alle transportregisters van het Gerecht van Dordrecht zijn in digitale vorm via de website raadpleegbaar.

Waarvoor kunt u de transportregisters gebruiken?

Transportregisters zijn onmisbaar bij huizenonderzoek. Zeker bij het onderzoek naar de eigenaren van voor 1812, want aan de hand van de transportakten kan de eigendomsgechiedenis van een pand vastgesteld worden. Toegepast op de Dordtse situatie kunt u het volgende in een transportakte vinden:

- de verkoper
- de koper
- datum van de transactie
- de straatnaam met een nadere aanduiding
- de belendende percelen met de namen van de eigenaren of bewoners
- de koopprijs en de manier waarop betaald wordt
- de eventuele rechten en plichten tegenover naburige panden of percelen
- de geldende aanslag voor de verponding

Hoe verricht ik onderzoek in de transportregisters van de gemeente Dordrecht via de website?

Voor het vinden van de transportregisters bestaan verschillende manieren om te zoeken. Via *Zoeken in deelcollecties* en vervolgens *Archievenoverzicht* vindt u onder [Justitie en rechtspraak](#) alle oud-rechterlijke archieven van Dordrecht en de regiogemeenten bij elkaar. Als u zoekt via de optie *Zoeken in indexen*, treft u een overzicht aan van alle genealogische bronnen die het Regionaal Archief Dordrecht beheert. U kunt via de indexen zoeken of een persoon in een register voorkomt. Het betreft de volgende bestanden:

- [Indexenoverzicht](#)
Dit betreft een toegang op een aantal handgeschreven indexen op onder andere archief 9.
- [Gerechtelijke akten](#)
Dit betreft een index op de verkoopakten uit de jaren 1689-1773 ([archief 9](#)). De index is ontsloten op alle namen van personen die in de akten voorkomen. Bovendien zijn er in bijna alle gevallen ook indexen op namen van gebouwen, huizen, straten, aardrijkskundige namen, onderwerpen en beroepen.

Een andere manier van zoeken is: Ga naar *Ontdek de collectie* en *Zoeken in het archief* en tik daar *gerecht* in. Vervolgens worden het resultaat via iconen getoond. Wanneer u een icoon aanklikt, verschijnt de inventaris en kunt u bekijken welke registers bewaard zijn gebleven. U gaat naar de rubriek *Registratie van rechtshandelingen* en daarna naar *Protocolen van transport- en hypotheekakten*.

Ook is nog een andere manier van zoeken mogelijk. Ga naar *Ontdek de collectie* en *Zoeken in het archief* en tik daar een achternaam in. Vervolgens worden de resultaten via het icoon [Personen](#) getoond. In dit geval kunt u uw zoekvraag verfijnen door op de twee kleine pijltjes die naar beneden wijzen te klikken. Aan de rechterkant kunt u verfijnen op bron, rol en plaats. U kunt ook verfijnen door een voor- en/of achternaam of de naam van een extra persoon toe te voegen. Als u niets vindt, kunt u ook het tussenvoegsel weglaten en alleen op achternaam zoeken. De kans op succes wordt hiermee vergroot.

Hoe verricht ik onderzoek in de transportregisters van de regiogemeenten via de website?

Voor het vinden van de transportregisters bestaan verschillende manieren om te zoeken. Als u zoekt via de optie *Zoeken in indexen*, treft u een overzicht aan van alle genealogische bronnen die het Regionaal Archief Dordrecht beheert aan, evenals allerlei indexen en genealogische bronnen. Via *Zoeken in deelcollecties* en vervolgens *Archievenoverzicht* vindt u onder [Justitie en rechtspraak](#) alle oud-rechterlijke archieven van Dordrecht en de regiogemeenten bij elkaar.

Ook is een andere manier van zoeken mogelijk. Ga naar *Ontdek de collectie* en *Zoeken in het archief* en tik daar *oud-rechterlijke* in. Vervolgens worden de resultaten via iconen getoond. Wanneer u een icoon van de desbetreffende gemeente aanklikt, verschijnt de inventaris en kunt u bekijken welke bronnen bewaard zijn gebleven. U kunt vervolgens de originele registers houdende aantekening van de transport- en hypotheekakten via de website aanvragen en later op de studiezaal raadplegen.